

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Rânduiala postirii în perioada Penticostarului și semnificația ei teologică și duhovnicească

În perioada Penticostarului, rânduiala postirii este mult mai „relaxată”, în sensul în care în timpul Săptămânii Luminate în fiecare zi, inclusiv miercurea și vinerea sunt *harți*, adică dezlegare la toate. În restul Cincizecimii, de la Duminica Tomii și până la Rusalii se postește miercurea și vinerea, însă cu dezlegare la pește, untdelemn și vin. În săptămâna Rusaliilor, adică în parcursul dintre sărbătoarea Pogorârii Duhului Sfânt și Duminica Tuturor Sfinților este din nou *harți* pentru zilele de miercuri și vineri.

După cum se poate lesne observa, rânduiala postirii în perioada Penticostarului se modifică față de cea din cursul obișnuit al anului bisericesc, distingându-se printr-o mare îngăduință la hrană, comparativ cu modul aspru al postirii din perioada Postului Mare. Precizarea calendaristică *harți* din timpul Săptămânii Luminate, vine să atragă atenția că în aceste zile este dezlegare la toate mâncărurile, adică și la cele cu carne, ouă și brânză, pentru întreaga durată a acestei săptămâni, precum și la vin. Aceasta pentru a întări și mai mult caracterul de bucurie al Praznicului Sfintei Învieri, bucurie care se prelungește vreme de o săptămână și în ceea ce privește modul de a mânca al creștinilor.

În trecutul Bisericii, în unele părți erau dezlegări de la post nu numai în miercurea și vinerea Săptămânii Luminate, ci în întreaga perioadă pascală, până la Cincizecime sau Rusalii nu se postea (Sfântul Epifanie, *Expunerea credinței*, 22. Acest fapt apare menționat și în *Pravila de la Govora*, din 1640, în cap. 14). Pentru a evita însă unele excese din viața creștinilor, cu timpul, dezlegarea aceasta a fost restrânsă doar la perioada Săptămânii Luminate, urmând însă ca toate celelalte

zile de miercuri și vineri să aibă dezlegare la untdelemn, vin și pește. Dezlegarea aceasta se înscrie în același context al bucuriei în care ne integrează Praznicul Învierii Mântuitorului Hristos din morți. Regula aceasta a dezlegărilor miercurea și vinerea la untdelemn, vin și pește din perioada pascală, s-a generalizat cu timpul în întreaga Biserică. În acest sens, *Tipiconul Sfântului Sava*, scriere monahală a cărei redactare a fost finalizată în sec. XVI, menționează privitor la aceasta următoarele: „Iar în miercurile și vinerile din toată Cincizecimea se dezleagă pentru monahi la untdelemn și vin, iar pentru mireni și la pește; iar în Miercurea Înjumătățirii Praznicului și în cea a Odovaniai Paștilor se dezleagă la pește și pentru monahi” (*Tipiconul*, Editura Bucovina Istorică, Suceava, 2002, p. 46). Socotim că păstrarea acestei reguli a postirii, deși cu dezlegările indicate mai sus, la untdelemn vin și pește, în perioada pascală, până la Rusalii, are în vedere și o minimă pregătire trupească a creștinului pentru primirea Sfintei Împărtășanii în Duminicile acestei perioade. Acesta considerăm că este motivul cel mai plauzibil pentru care, în pofida bucuriei acestei perioade luminate, au fost păstrate totuși miercurile și vinerile ca zile de postire, însă cu dezlegările necesare.

Așadar, perioada Penticostarului se caracterizează printr-o regulă mult mai degajată a postirii, în total acord cu sentimentul de bucurie pentru minunea Învierii Domnului și a răscumpărării neamului omenesc din moartea cea veșnică. Permișiunea pentru creștini de a mânca aproape orice în toată perioada Penticostarului, îi plasează pe aceștia în dimensiunea Împărăției lui Dumnezeu în care, la începutul istoriei umanității, primul om Adam, primește îngăduința de a mânca din toți pomii din Rai, în afara pomului cunoștinței binelui și a răului.

Pr. Lucian FARCAȘIU

Din sumar

◆ Împlinind sfințirea în frica de Dumnezeu

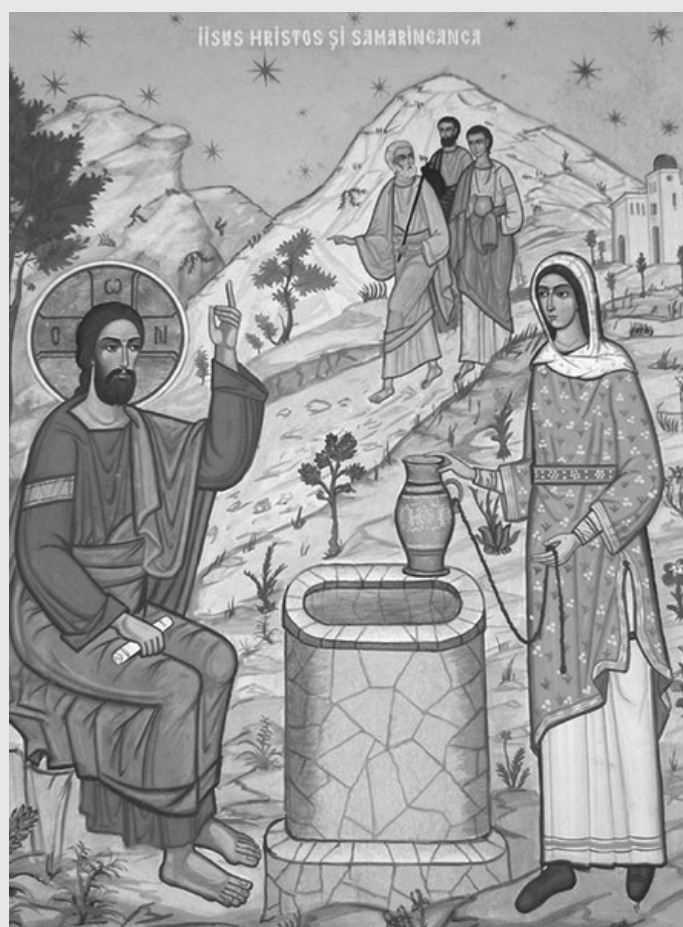
pagina 4, Mircea Ștefan Ardelean

◆ Știri

pagina 6

Dumnezeu - Tatăl tuturor, propovăduit prin întâlnirea cu femeia samarineancă - „apa cea vie” din Biserica lui Hristos

Duminica a V-a după Paști (a Samarinenței)

„Deci a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacov l-a dat lui Iosif, fiul său; și era acolo fântâna lui Iacov. Iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, S-a așezat lângă fântână și era ca la al șaselea ceas. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus i-a zis: Dă-Mi să beau. Căci ucenicii Lui se duseseră în cetate, ca să cumpere merinde. Femeia samarineancă I-a zis: Cum Tu, Care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarineții. Iisus a răspuns și i-a zis: Dacă ai fi știut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El, și ți-ar fi dat apă vie. Femeia I-a zis: Doamne, nici găleată nu ai, și fântâna e adâncă; de unde, dar, ai apa cea vie? Nu cumva ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat această fântână și el însuși a băut din ea și fiii lui și turmele lui? Iisus a răspuns și i-a zis: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși; dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică. Femeia a zis către El: Doamne, dă-mi această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot. Iisus i-a zis: Mergi și cheamă pe bărbatul tău și vino aici. Femeia a răspuns și a zis: N-am bărbat. Iisus i-a zis: Bine ai zis că nu ai bărbat, căci cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat. Aceasta adevărat ai spus. Femeia I-a zis: Doamne, văd că Tu ești prooroc. Părinții noștri s-au închinat pe acest munte, iar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să ne închinăm. Și Iisus i-a zis: Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm, pentru că mântuirea din iudei este. Dar vine ceasul și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel de închinători își dorește. Duh este Dumnezeu și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr. I-a

zis femeia: Știm că va veni Mesia, Care se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate. Iisus i-a zis: Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine. Dar atunci au sosit ucenicii Lui. Și se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni n-a zis: Ce o întrebi, sau: Ce vorbești cu ea? Iar femeia și-a lăsat găleata și s-a dus în cetate și a zis oamenilor: Veniți de vedeți un om care mi-a spus toate câte am făcut. Nu cumva acesta este Hristosul? Și au ieșit din cetate și veneau către El. Între timp, ucenicii Lui îl rugau, zicând: Învățătorule, mănâncă. Iar El le-a zis: Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți. Ziceau deci ucenicii între ei: Nu cumva l-a adus cineva să mănânce? Iisus le-a zis: Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine și să săvârșesc lucrul Lui. Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată zic vouă: Ridicați ochii voștri și priviți holdele ce sunt albe pentru seceriș. Iar cel ce seceră primește plată și adună roade spre viața veșnică, ca să se bucure împreună și cel ce seamănă și cel ce seceră. Căci în aceasta se adevărește cuvântul: Că unul este semănătorul și altul secerătorul. Eu v-am trimis să secerăți ceea ce voi n-ați muncit; alții au muncit și voi ați intrat în munca lor. Și mulți samarineni din cetatea aceea au crezut în El, pentru cuvântul femeii care mărturisea: Mi-a spus toate câte am făcut. Deci, după ce au venit la El, samarinenii îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile. Și cu mult mai mulți au crezut pentru cuvântul Lui, iar femeii îi ziceau: Credem nu numai pentru cuvântul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumii.” (Ioan 4, 5-42)

Învățăturile Mântuitorului, adresate Sfinților Apostoli și prin ei lumii întregi, au fost prezentate în multele călătorii pe care Acesta le-a făcut, în Țara Sfântă, de fiecare dată fiind de față oameni care, însă, au înțeles mai mult sau mai puțin din ceea ce auzeau. Mai mult, în unele situații, cum a fost și cazul, prezentat în pericopa evanghelică din această Duminică, Mântuitorul însuși, aducea lămuririle necesare pentru ca aceștia să poată înțelege mesajul transmis sau le descoperea dumnezeirea Sa. Ajuns în Samaria, o provincie situată între Iudeea și Galileea, pe care însă iudeii o ocoleau,

datorită faptului că iudeii nu erau în legături de prietenie cu samarinenii, ci, dimpotrivă, se disprețuiau reciproc, considerându-se unii superiori celorlalți, deși se închinau aceluiași Dumnezeu și aveau aceeași Lege, Iisus a avut, oarecum în taină, întâlnirea cu femeia samarineancă.

Flămând și însetat, a ajuns la marginea orașului Sihar sau Sihem, unde a poposit la fântâna patriarhului Iacov. Întâmplarea a făcut ca tocmai atunci să vină o femeie din Samaria să ia apă, iar Domnul, în chip firesc, i-a cerut să-I dea și Lui să bea. Femeia a rămas surprinsă

că un iudeu intră în vorbă cu ea. Uimirea femeii creștea tot mai mult, pe măsură ce Mântuitorul continua convorbirea cu ea. Pornind de la setea trupească, de la apa izvorului pământesc care o potolește, Mântuitorul îi vorbește femeii despre „apa vie”, care este cuvântul lui Dumnezeu, care se revarsă ca apele nevăzute ale harului, adăpând milioane de suflete însetate, spălând focul patimilor, potolind muștrările de conștiință și răcorind inimile celor râvnitori pe calea binelui.

Descoperindu-i amănunte din viața ei personală, pe care Mântuitorul, ca Dumnezeu, le știa, femeia samarineancă a ajuns să înțeleagă faptul, că Acela care stătea în fața ei nu era un om obișnuit, ci era un proroc care cunoștea multe lucruri și care ar putea să o lămurească și în problemele mari ale credinței și ale închinării către Dumnezeu. La întrebările ei, Mântuitorul îi prezintă învățătura cea nouă despre închinarea „în duh și în adevăr”, dar, în același timp, îi descoperă adevărul despre dumnezeirea Sa. O femeie păcătoasă, care-și recunoaște starea de decădere morală, se învrednicește de darul, de a cunoaște, pe însuși Mesia cel așteptat.

Înțelegând aceasta, femeia și-a lăsat găleata și a alergat în cetate să vestească despre Mesia tuturor celor pe care îi întâlnea în calea sa. Prin cuvântul ei convingător, prin sufletul, ei câștigat pentru Hristos, a fost în stare să răscolească nu numai un oraș întreg, ca Siheumul Samariei, ci a zdruncinat însăși concepțiile înguste și separatiste de până atunci. Samarinenii, care, după învățătura lor urau de moarte pe iudei, au invitat și au găzduit la ei, pentru două zile, pe Mântuitorul și pe ucenicii Săi, care erau iudei sau galileeni. Iar aceștia, la rândul lor, deși erau supuși aceluiași prejudecăți religioase ale timpului, au acceptat să fie găzduiți de niște oameni socotiți necurați și îndepărtați de Legea lui Moise. Era începutul răspândirii învățăturilor creștine, asupra relațiilor de fraternitate dintre oameni, indiferent de rasă, de neam, de limbă, de gen, de stare materială sau de convingeri religioase.

Privind asupra pericopei evanghelice, se pot desprinde mai multe învățături. Învățăm că Dumnezeu este duh, adică ființă pur spirituală, nematerială, și că închinarea sau adorarea care I se cuvine trebuie să fie potrivită cu ființa Sa, deci să aibă tot un caracter spiritual. Învățăm că suntem fi ai aceluiași Părinte ceresc. Mântuitorul n-a ținut seama de deosebiri care se făceau atunci între iudei și samarineni, ci a socotit pe toți oamenii ca fiind frați, indiferent de neamul căruia îi aparțineau. El însuși s-a îndreptat mai întâi „către oile pierdute ale casei lui Israel”, dar apoi a trecut mai departe, în părțile Tirului și ale Sidonului, în Decapole și Perea, dincolo de Iordan, semănând cuvântul Său printre popoarele străine de acolo. Mai târziu, Sfinții Apostoli au urmat pilda Mântuitorului, străbătând căile Samariei, precum și altele mai îndepărtate, între neamurile păgâne. Să ne gândim la marele misionar care a fost Sfântul Apostol Pavel, cel care a lămurit atât de limpede universalismul învățăturii creștine, precum și egalitatea și frăția dintre oameni și popoare, prin cuvân-

tele: „Nu mai este iudeu, nici elin, nu mai este rob, nici liber, nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi una sunteți în Hristos Iisus” (Gal. 3, 28).

Adevăratul creștin trebuie să vadă în convorbirea cu samarineanca îndemnul de a respecta credința sau concepția de viață a semenului său, de-a iubi și ajuta pe orice om, indiferent de crezul său religios, de starea sa socială sau de apartenența sa etnică, de a vedea un frate în fiecare dintre semenii săi și de-a avea conștiința că toți suntem fiii aceluiași Părinte ceresc, cu care să viețuim în pace și bună înțelegere.

Din pericopa evanghelică de astăzi mai desprindem și un alt principiu fundamental al învățaturii creștine: acela despre egalitatea femeii cu bărbatul. Este cunoscută starea de umilință și decădere a femeii în lumea antică, păgână. Poligamia era în floare, femeia era sclava bărbatului care avea drept de viață și de moarte asupra ei și a copiilor ei. În legea iudaică, deși soarta femeii era mai blândă, totuși ea depindea de bărbatul său, care putea să-i dea oricând „carte de despărțire”. Dar, după Iisus Hristos, starea femeii s-a schimbat radical. Hristos-Domnul o ridică la starea ei de deplină egalitate cu bărbatul, o reabilitează ca fecioară, soție și mamă. Iar căsătoria este binecuvântată de Dumnezeu și ridicată la treapta de Sfântă Taină. De la Maica Domnului înainte, femeia creștină a dovedit ce zestre nobilă și sfântă i-a dăruit Dumnezeu, ce misiune divină i s-a încredințat.

Astăzi, Sfânta Evanghelie ne înfățișează chipul unei femei din Samaria, care, în urma convorbirii avute cu Mântuitorul, a devenit un apostol, un misionar printre concetățenii ei. Dar „apostolatul” ei n-a fost numai de moment. Tradiția ne spune că această femeie samarineancă, cu numele Fotini, a primit cununa muceniei în timpul prigoanei dezlănțuite împotriva creștinilor de către împăratul Nero, pătimind pentru Hristos, împreună cu cei șapte copii ai ei. Exemplul samarinencei a fost urmat, de-a lungul a două milenii de viață creștină, de milioane și milioane de alte femei. Dacă Biserica noastră și-a îndeplinit rostul ei în viața neamului nostru, aceasta se datorează atât vredniciei slujitorilor sfințelor altare, cât și mamelor credincioase care au știut să-și crească copiii în frică de Dumnezeu și dragoste de neam.

Convorbirea Domnului nostru Iisus Hristos cu femeia samarineancă la fântâna lui Iacob este o lecție pe calea mântuirii pentru noi toți. În această Evanghelie, preoții învață cu câtă înțelepciune trebuie să câștige sufletele oamenilor pentru viața veșnică, știind că nu este dar mai mare și mai greu decât acela de a câștiga pe cei păcătoși la pocăință. În Evanghelia de astăzi, creștinii buni învață că „apa cea vie”, dătătoare de viață a credinței ortodoxe și toate izvoarele mântuirii se află numai la fântâna vieții, care este Biserica. Aici ne așteaptă Hristos să venim să ne închinăm, să ne rugăm și să-L lăudăm, să ne mărturisim păcatele și să-I cerem iertare și mântuire. Amin!

Pr. Gabriel BASA

Împlinind sfințirea în frica de Dumnezeu

Motto: *Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii*
(Pilde 1,7)

Pentru a percepe corect dimensiunile și mesajele Sfintei Evanghelii în ce privește comemorarea Sfintei Mucenițe Fotini vom recurge la extragerea unor date de mare importanță din Vechiul Testament și le vom arăta succint în acest context după cum urmează: După ce regele Solomon a trecut la cele veșnice (930 î. Hr.), în urma lui, fiii au împărțit țara în două, Ieroboam (fiu) a luat partea de nord, ce va cădea mai târziu sub asirieni, iar Iuda al II-lea fiu a luat partea de sud ce era de fapt a regatului Iuda. Regatul de nord cuprindea în granițele sale provincia Samaria.

La căderea acestuia, populația ce viețuia acolo a fost deportată și în locurile lor au fost aduși oameni din Babilon și totodată cu aceștia și zeitățile păgâne la care ei se închinau. La reîntoarcerea samarinenilor, aceștia s-au amestecat cu alte neamuri păgâne, dând astfel naștere la un popor hibrid, atât din punct de vedere etnic, cât și religios, care îi adorau pe zeii păgâni. Numai în lumina acestor date istorice și biblice înțelegem de ce iudeii, care se considerau un popor curat, nu voiau ca să aibă vreun amestec cu samarinenii văzând în aceștia o adunătură de oameni spurcați. Așa se explică mirarea acelei femeie samarince din evanghelia lui Ioan (4, 9), când Iisus Mântuitorul nostru într-o călătorie a ajuns pe lângă o cetate a Samariei numită Sihar. Era pe la ceasul al șaselea când o femeie samarineancă a venit să scoată apă dintr-o fântână (a lui Iacob) aflată acolo.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos, fiind obosit de acea călătorie la un botez al ucenicilor Săi, s-a așezat lângă acea fântână și i-a zis acelei femeie: „Dă-mi ca să beau apă”, la care ea I-a răspuns: „Cum tu, iudeu îmi ceri mie o femeie samarineancă ca să-ți dau apă?”, cu alte cuvinte, nu te vei spurca? (Luca 9, 52-53 și Fapte 10, 28), la care Iisus i-a răspuns: „Dacă ai fi cunoscut tu darul lui Dumnezeu și cine sunt Eu care ți-am zis dă-mi ca să beau apă, tu ai fi cerut de la Mine și ți-aș fi dat apa cea vie” (Ioan 12, 3-44). „Așa cum Duhul și Mireasa zic vino și acei însetați să vină ca să ia în dar apa cea vie a vieții lui Hristos”. (Apocalipsa 22, 17), ca să bea acea apă vie pe care Iisus Hristos și numai El o poate da.

Ce nu a înțeles acea femeie samarineancă atunci, noi cei de astăzi știm că apa cea vie a Mântuitorului nostru Iisus Hristos reprezintă pe de-o parte învățătura Sa pentru cei însetați de adevăr și pe de altă parte a Sfințelor Taine pe care oamenii le primesc ca hrană a veșniciei.

În clipa în care Mântuitorul Iisus pomenește de acele neamuri păgâne strămutate în Samaria, femeia samarineancă își dă seama că în fața ei este un om deosebit, un proroc după socotința ei. De aceea îi adresează lui Iisus o întrebare nu numai pentru ea cât și pentru conașionalii ei. Unde este adevărata închinare? Pe acest munte Garizim în care noi ne rugăm, în opoziție cu voi iudeii, ori în Ierusalim?

Atunci Mântuitorul i-a dat răspunsul așteptat nu numai de samarineni, ci și de întreaga omenire: „Duh este Dumnezeu și cei ce I se închină, trebuie numai în duh și în adevăr să I se închine” (Ioan 4, 24). Inteligența femeii care a intuit cu cine vorbea a transformat-o deodată în templul slavei lui Dumnezeu, vindecându-i frica. (Matei 15, 28). Aceste considerații le-a avut și Sfântul apostol Pavel în cuvintele textului de față: „Voi sunteți templul lui Dumnezeu și El va fi Dumnezeul vostru” (I Corinteni 3, 16).

Cine va înțelege acea convorbire între Mântuitorul Iisus Hristos și acea femeie samarineancă și va străbate drumul convorbirii lor și cele întâmplare și vorbite, va putea face diferența între apa de băut și apa cea vie, pe care numai Iisus Hristos o poate da.

Tradiția consemnează că acea femeie samarineancă a devenit în urma convorbirii cu Iisus Hristos o misionară curajoasă, sfârșindu-și viața la Roma, ca o martiră. Biserica noastră nu a uitat-o și i-a dat o zi anuală de pomenire, la 26 februarie a fiecărui an, cu numele ei Fotini, un nume sugestiv, tradus din limba greacă prin lumină. De asemenea ea mai este cinstită și în Dumineca a V-a a Paștilor numită și a Samarincei.

Mai amintim că samarinenii de atunci L-au rugat pe Iisus Hristos ca să rămână cu ei, pentru că El este cu adevărat, Hristos Mântuitorul lumii. Asemenea lor, credem și noi astăzi cu tărie, strigând și mărturisindu-L pe El. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Mircea Ștefan ARDELEAN

O nouă revistă științifică editată de Facultatea de Teologie din Arad

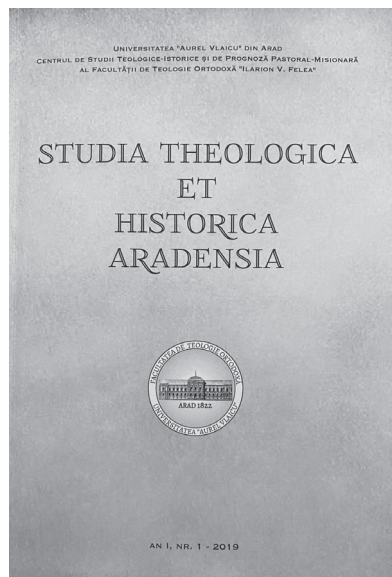
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ila-
rion V. Felea” din Arad a editat în anul
universitar 2019-2020, o nouă revistă
științifică cu titlul *Studia Theologica et
Historica Aradensia*. Revista este editată
sub coordonarea Centrul de Studii Teo-
logice-Istorice și de Prognoză Pastoral-
Misionară al facultății arădene, înființat
în anul 2004. Scopul revistei este acela
de a reuni concluziile cercetărilor în do-
meniul de competență al Centrului atât
la nivel național, cât și internațional. Re-
vista va acoperi preocupările științifice
ale Centrului de cercetare, cooptând
nume de referință din viața academică,
teologică și laică: academicieni, teologi,
istorici, profesori, cercetători.

Revista apare cu binecuvântarea și sub îndrumarea
Înaltpreasfințitului Dr. Timotei Sevcicu, Arhiepiscopul
Aradului, care este președinte de onoare al revistei și a
Preasfințitului Dr. Conf. Univ. Emilian Crișanul, Epis-
cop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului, care este vice-
președinte al revistei.

Colegiul de redacție al revistei cuprinde nume so-
nore din mediul universitar românesc, teologic și laic,
precum: Acad. Prof. Univ. Dr. Ioan-Aurel Pop, Pre-
ședintele Academiei Române, Acad. Pr. Prof. Univ. Dr.
Mircea Păcurariu, Acad. Prof. Univ. Dr. Ioan Bolovan,
Pr. Prof. Univ. Dr. Mihail Săsăujan, Pr. Prof. Univ. Dr.
Ion Vicovan. La aceștia se adaugă profesorii universi-
tari din cadrul Facultății de Teologie din Arad.

Finalitatea și motivația revistei este sintetic creionată
în cuvântul înainte al primului număr, semnat de Pr.
Prof. Univ. Dr. Cristinel Ioja, Decanul Facultății de Teo-
logie, cel care a avut inițiativa apariției unei astfel de
reviste: „Am ales acest titlu nu doar motivat de gândul
de a acoperi o parte a spectrului de cercetare al Cen-
trului, ci și de gândul de a deschide cercetarea istorică-
teologică arădeană spre o și mai strânsă conlucrare
cu cercetarea istorică în general, precum și pentru a
evidenția contribuția arădeană la dezvoltarea studiilor
de teologie și de istorie în actualitate”.

Motivația prezentată de părintele decan are o per-
fectă acoperire în istoria și tradiția Facultății de Teo-
logie din Arad. O scurtă incursiune în istoria acestei
instituții ne descoperă nume de mare rezonanță în teo-
logie și cercetarea istorică și misionară românească.
Vasile Mangra, Iosif Goldiș, Roman Ciorogariu, Teo-
dor Botiș, Gheorghe Ciuhandu sunt personalități care
au contribuit prin opera lor, în mod substanțial, la dez-

voltarea istoriografiei românești, fiind
apreciați de cel mai înalt for cultural
și științific al țării noastre, Academia
Română. Unii dintre ei au fost membri
corespondenți, alții membri de onoare,
iar alții cu lucrări premiate de această
înaltă instituție. Cât privește spectrul
misionar este de ajuns să amintim im-
presionanta lucrare misionară a epis-
copului Grigorie Comșa, precum și, la
fel de impresionant, lucrările tipărite
sub episcopatul lui, multe dintre ele
scrise de el însuși, precum și colecțiile
cu rol catehetic-misionar, dar și nu-
mele părintelui Petru Deheleanu și a
neîntrecutului său tratat de Sectolo-

gie. Cât privește apariția viitoarelor numere revista
va cuprinde studii și conferințe teologice-istorice care
se vor desfășura în cadrul Centrului, precum și recen-
zii și concluziile unor cercetări academice actuale. O
componentă esențială a acestei reviste va fi deschiderea
ei internațională, o platformă în care să se regăsească
elementele definitorii ale mișcării ideilor, precum și
ale cercetării în arhive, la confluența studiilor de specia-
litate din mediul academic.

Primul număr al revistei cuprinde lucrărilor a două
conferințe naționale organizate în anul 2019, în cadrul
Centrului de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză
Pastoral-Misionară, sub genericul Patriarhul Nicodim
Munteanu și memoria istorică a interbelicului româ-
nesc (9 aprilie 2019) și Patriarhul Iustin Moiescu -
promotor al dialogului ecumenic (3 iunie 2019), con-
ferințe care au reunit specialiști în temele abordate
de la Facultățile de Teologie Ortodoxă din Patriarhia
Română.

Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză
Pastoral-Misionară funcționează în cadrul Facultății
de Teologie și, de multe ori, evenimentele Facultății
și ale Centrului au coincis. În anii 2006 și 2008 în
cadrul Centrului de Studii au fost editate două volume
care reunesc contribuțiile științifice ale unor teologi
români, contribuții editate sub genericul Ortodoxie și
globalizare. Relevanța relației local-universal în Eu-
ropa de astăzi (2006) și Teologia icoanei și provocările
ei în lumea contemporană (2008). Sintagma din titu-
latura Centrului „prognoză pastoral-misionară” este
acoperită și astăzi prin publicația săptămânală Calea
Mântuirii, de la editarea căreia anul acesta se împlinesc
20 de ani.

Protos. Nicolae M. TANG

PS Emilian Crișanul: „Orice om poate fi un trimis al lui Hristos, pentru că Dumnezeu lucrează prin oameni”

La capătul unui Post al Paștelui pe care cu siguranță îl vom purta în amintire prin felul în care fiecare dintre noi am făcut sau nu față încercărilor provocate de pandemie, în urmă cu patru săptămâni, cântam separat dar împreună: Hristos a înviat!

A înviat, iar lumina, viața și speranța aduse de Învierea Domnului au pus și începutul vindecării noastre. În Duminica imediat următoare, cea îndeobște cunoscută ca fiind a Sfântului Apostol Toma, ne-am rugat lui Dumnezeu „să ne vindece de puținătatea credinței, de boală, de lipsa dragostei, de rătăcirii, de ignoranță, de lăcomie, de clevetire și de alte manifestări ale noastre care ne despart de El și de oameni”. Tot separat dar cu toții împreună, în cea de a treia Duminică am învățat despre vindecarea lumii de teamă și exemplul Sfintelor Femei Mironosițe, cu nădejdea primirii unui semn al „prăvălirii pietrei” din fața Sfintelor Altare și cimitire. Iar, ieri... un prim semn a venit.

Despre vindecarea acestei noi zile (Duminica a patra după Paști), cea a Slăbănogului de la Vitezda, ne-a vorbit Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Aradului.

Vindecarea Slăbănogului - apel la Omul lui Dumnezeu

„Sfânta Evanghelie care se citește la Sfânta Liturghie din Duminica Slăbănogului prezintă minunea vindecării slăbănogului de la Vitezda, care este relatată doar de Sf. Evanghelist Ioan (5, 1-15).

Domnul Iisus Hristos a vindecat mulți oameni care sufereau de diferite boli și neputințe.

Vindecarea slăbănogului s-a săvârșit pe fondul voinei celui aflat în suferință: „Iisus l-a întrebat: Voiești să te faci sănătos?”. Prin întrebarea pusă, Hristos a făcut un prim pas spre el. Infirmul simțind disponibilitatea lui Hristos, nu a ezitat să-și spună necazul: „Doamne, nu am om, ca să mă arunce în scaldătoare, când se tulbură apa; că, până vin eu, altul se coboară înaintea mea”.

Aștepta omul și iată Omul lângă el. Iată, Mântuitorul lumii îi vorbește, iată pe Fiul Omului. Aștepta de 38 de ani cu nădejde.... Iisus Hristos este Omul pe care omenirea slăbănogită l-a așteptat. Omul acesta a trecut prin pătimiri, cruce, moarte și înviere pentru a rămâne în interiorul ființei umane spre a restaura, vindeca și învia.

Este interesant faptul că paralizicului nu-și deplân-

gea suferința atât de mult, pe cât durerea sufletească a singurătății. Dar de ce era singur? Pentru că era păcătos. Păcatul ne înstrăinează de Dumnezeu. Singurătatea este expresia păcatului.

Mântuitorul Iisus Hristos poate alunga singurătatea. În și cu Hristos, omul nu mai este singur, nu mai este slăbănog. Domnul Hristos ne poate învia și pe noi ori de câte ori murim sau suntem singuri, numai noi să vrem.

Orice om poate fi un trimis al lui Hristos. Dumnezeu lucrează prin oameni. Să nu rămânem singuri în noaptea păcatului, a bolii, a deznădejzii, ci să apelăm la Dumnezeu ca să ne trimită oamenii Lui pentru a ne ajuta în momentele grele ale vieții.

Trebuie să știm că adevărata lucrare de vindecare a tuturor oamenilor o va arăta Domnul Hristos, prin Duhul Sfânt, la Rusalii. De aceea Sfânta Biserică a rânduit duminicile dintre Praznicul Învierii și Praznicul Rusaliilor, să așeze exemple de vindecări (Toma, Femeile Mironosițe, Slăbănogul, Femeia samarineancă, Orbul etc.), pentru a ne învăța că Învierea lui Hristos este mijlocul vindecărilor noastre în Duhul Sfânt.”, a spus Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul.

Să ne ajute Dumnezeu ca această zi să ne aducă binecuvântata vindecare prin bucuria Liturghiei de după Liturghie și să nădăjduim ca îngerul să coboare, atunci când noi uităm, pentru a ne „tulbura” (înmuia) inimile astfel încât să reușim a descoperi Calea către Acasă prin dragostea revărsată față de oameni, animale și natură, conștienții fiind că „Orice om poate fi un trimis al lui Hristos, pentru că Dumnezeu lucrează prin oameni”....

Slujbele religioase cu participarea credincioșilor vor putea fi oficiate în afara bisericilor începând din 15 mai

În declarația de presă susținută marți 12 mai, Președintele României, Klaus Iohannis, a vorbit despre măsurile de relaxare ce vor fi luate după suspendarea stării de urgență. El a anunțat că, după data de 15 mai, se va putea participa la slujbe religioase în aer liber în anumite condiții.

„Serviciile religioase cu credincioși pot fi reluate în prima fază în curtea bisericii sau în fața bisericii – deci în exterior”, a spus președintele. „Credincioșii vor purta obligatoriu mască și vor păstra obligatoriu distanța de un metru și jumătate”.

În ultima perioadă, foarte multe persoane, inclusiv celebriți, medici și oameni de cultură, au cerut relaxarea măsurilor în privința participării la slujbe. Printre aceștia și Președintele Academiei Române, I.A. Pop, care a scris în Duminica Tomii pe Facebook: „Reintrarea românilor în biserici ar spori și eficiența luptei contra acestei teribile molime”.

Parohiile au început deja să se pregătească în acest scop. Biserica Sf. Nicolae – Socola din Iași a desenat în curte flori situate la 1,5 metri distanță una de cealaltă.

11 aprilie - 11 mai. Noi măsuri de sprijin ale Bisericii Ortodoxe Române în criza COVID-19

În data de 11 mai 2020, valoarea sprijinului oferit de eparhiile și organizațiile afiliate Bisericii Ortodoxe Române în criza generată de pandemia de Covid-19 depășea 3,9 milioane de euro, conform cifrelor centralizate de platforma națională ajutacubucurie.ro.

Patriarhia Română a pus la dispoziție, prin intermediul platformei ajut linia telefonică gratuită națională 0800.800.368 și transmite necesitățile semnalate la eparhiile de resort, care oferă sprijin acolo unde este nevoie.

Există și măsuri de sprijin necuantificate în suma de mai sus: donațiile făcute de firme private, la inițiativa

sau prin intermediul eparhiilor, măsurile de sprijin oferite peste granițe de eparhiile din Basarabia și diaspora, strângere de fonduri locale prin intermediul unor platforme dedicate (de exemplu, în Arhiepiscopiile Iașilor, Sucevei, Romanului și Bacăului).

Listă în curs de actualizare a acțiunilor și măsurilor de sprijin oferite în fiecare eparhie în perioada 10 aprilie - 11 mai 2020 poate fi consultată prin intermediul arhiepiscopiaaradului.ro și basilica.ro.

(Știrile au fost preluate din cadrul site-urilor arhiepiscopiaaradului.ro și basilica.ro)

Remediul pentru frica exagerată de boală

Boală mare este a crede omul în gândul său că are vreo boală. Gândul acesta îi creează stres, îl face să se mâhnească, să nu aibă poftă de mâncare, să nu poată dormi, să ia medicamente și în cele din urmă se îmbolnăvește, deși este sănătos.

Dacă cineva care este cuprins de frica de a nu se îmbolnăvi sau de frică, în general, își face Semnul Sfintei Cruci, îl ajută Hristos. Câți dintre cei care au diferite boli nu trec pe la Colibă! Unii simpli își fac semnul crucii, sărmanii, apoi iau cănuța ce o am acolo și beau apă. Alții care se tem, nici nu o ating. Cu câteva zile mai înainte a venit cineva care avea o funcție înaltă. Atât de mult se temea sărmanul de microbi, încât își albise mâinile, tot curățându-le cu spirt. Chiar și mașina sa și-o freca cu spirt. Mi-a fost milă de el. Știi ce înseamnă să ai o astfel de funcție și să te miști așa? I-am dat rahat dulce, dar nu l-am luat, pentru că l-am apucat eu cu mâna. Dar și în cutie de

ar fi fost, tot nu l-ar fi luat, deoarece s-ar fi gândit că și în cutie l-a pus cineva cu mâinile lui. Când am văzut aceasta, am luat rahatul, l-am frecat de pantofii lui și apoi l-am mâncat. I-am făcut destule de acestea și m-am chinuit să-l fac să se elibereze puțin din acea psihoză.

Iată, și astăzi a venit aici o tânără care avea frică de boală. Când a intrat înăuntru, n-a luat binecuvântare, pentru că se temea să nu se molipsească de microbi, iar când a plecat, după atâtea pe care i le-am spus ca s-o ajut, iarăși n-a luat binecuvântare. „Nu-ți sărut mâna, îmi spune, pentru că mă tem să nu mă molipsesc de microbi”. Ce să mai spui? În felul acesta își fac viața lor neagră.

Dar pentru Dumnezeu nu există vreo problemă grea. Dacă trăiești mai duhovnicește, te spovedești, te împărtășești etc., te vei ajuta.

(Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești. Volumul III. Nevoința duhovnicească*, Editura Evanghelistos, București, 2011, p. 49-50)

Despre convertirea la creștinism a Sfântului Constantin cel Mare

Părerile istoricilor asupra lui Constantin cel Mare (306-331) variază mult. Pe când Biserica Ortodoxă îl cinstește ca sfânt, iar cea Romano-Catolică recunoaște că e «mare», protestanții și unii cercetători profani văd în el doar un însemnat om politic, condus de interese personale și de stat, oportunist, care a servit Biserica pentru a și-o aservi. Unii socotesc chiar nefastă, pentru creștinism, politica lui religioasă. Ca dovezi, se aduc diferite măsuri și acte, care ar arăta că împăratul n-a fost creștin adevărat: că a păstrat titlul religios păgân de «pontifex maximus» și a tolerat încă păgânismul, că s-a botezat aproape de moarte de către episcopul semi-arian Eusebiu de Nicomidia, că a avut uneori atitudine echivocă între creștinism și păgânism, între Ortodoxie și arianism.

Pentru a înțelege convertirea lui Constantin cel Mare la creștinism, ea, nu trebuie socotită ca fiind totală dintru început, iar politica lui religioasă nu trebuie judecată numai după unele acte. Este, firește, greu de cunoscut în intimitatea ei, evoluția lui religioasă, dar este știut că o dată declarat pentru libertatea creștinismului, Constantin a progresat continuu, începând cu lupta cu Maxențiu de la Pons Milvius din 28 octombrie 312 până la botezul lui în mai 337. În acest timp; Constantin s-a apropiat tot mai mult de creștinism și s-a lăsat tot mai mult pătruns și influențat de el.

Cât privește realitatea și sinceritatea convertirii lui la creștinism, ea este evidentă, fiind mărturisită de el însuși și de contemporanii săi, și confirmată în general de politica lui religioasă.

Este sigur că înainte de toamna anului 312, când s-a produs schimbarea lui Constantin, religia lui era păgână - era cultul sincretist al soarelui - Sol invictus, introdus de împăratul Aurelian, poate cu unele influențe neoplatonice. Până la 312, Constantin cunoscuse desigur creștini, dar nu se inițiaseră mai îndeaproape în religia lor. Nu se poate spune sigur nici despre mama lui Elena, că era creștină, la început.

La 312, în timpul războiului cu Maxențiu, schimbarea lui Constantin este mare, surprinzătoare și incontestabilă. După istoricii creștini, Eusebiu de Cezareea și Lactanțiu, în ajunul luptei cu Maxențiu, dată la 28 octombrie 312, la Pons Milvius (Podul Vulturului), Constantin a văzut pe cer ziua, în amiaza mare, o Cruce luminoasă, deasupra soarelui cu inscripția „În acest semn vei birui” (Lactanțius, *De moribus persecutorum*, 48, 5). Noaptea, i s-a arătat „în timpul somnului, Iisus Hristos, cu semnul crucii, pe care-l văzuse ziua pe cer, cerându-i să-l pună pe steagurile soldaților ca să le servească drept semn protector în lupte. Acesta este monogramul lui Hristos XP pusă pe steaguri, după modelul arătat în vis.

Victoria a fost câștigată de Constantin spune Lactanțiu, cu ajutorul lui Dumnezeu, deoarece el, ajungând în ap-

ropierea Romei, nu avea decât 20.000 de soldați, iar Maxențiu 150.000 de soldați. Veracitatea apariției Sfintei Cruci pe cer a fost atacată de unii, afirmându-se că Constantin s-a aflat sub efectul unei halucinații. Constantin însuși a fost convins de apariția minunată a Sfintei Cruci, ceea ce confirmă inscripția de pe arcul de triumf al lui Constantin, care se păstrează până azi la Roma, *instinctu divinitatis* = prin inspirația divină. Constantin a povestit mai târziu lui Eusebiu, cu jurământ, că semnele care i s-au arătat l-au încredințat de puterea lui Hristos și l-au făcut să treacă de partea creștinilor. La Roma i s-a mai ridicat lui Constantin cel Mare și o statuie pe care se vede semnul Crucii.

După câteva luni de la victoria asupra lui Maxențiu, Constantin acordă libertate de cult generală, cu preferință și stăruință pentru creștinism, singura religie netolerată până atunci în Imperiul roman. Actul din ianuarie 313, de la Milan, este nu numai un act de dreptate ci și de protejare și favorizare a creștinilor. Consecvent convingerii și sentimentului său despre dreptul și valoarea religioasă și morală a creștinismului, Constantin l-a apărat și susținut continuu, declarându-l *religio licita* în Imperiul roman.

Atitudinea îngăduitoare față de creștini, după anul 312, nu poate fi în mintea lui Constantin doar rezultatul unui calcul politic, cum a încercat să demonstreze istoricul belgian Henri Grégoire. Războiul contra lui Maxențiu nu avea un caracter religios, pentru ca împăratul să se poată bizui pe sprijinul politic-militar al creștinilor din armată, în armata lui Constantin, formată din ostași din țările Occidentului, creștinii erau atunci prea puțini. Chiar în războiul cu Liciniu, în a cărui armată recrutată din țările Orientului erau mulți creștini, Constantin nu se putea baza anume pe dezertarea lor în favoarea lui, pentru a învinge pe Liciniu. Ceea ce Constantin aprecia mai mult la creștini era valoarea lor morală și mai ales aceasta a câștigat interesul și simpatia lui față de creștinism.

Că pe împărat l-au influențat educația și exemplul tatălui său Constanțiu, care s-a arătat tolerant cu creștinii, sau al mamei sale, Sfânta Elena, care a devenit o credincioasă zeloasă a lui Hristos, că l-a impresionat sfârșitul lui Galeriu și al altor persecutori, că era convins de nereușita persecuțiilor și de decadența progresivă a păgânismului, aceasta se poate admite. Dar aceste fapte reale nu infirmă sinceritatea convingerii sale. Fapt este că schimbarea hotărâtoare a lui Constantin s-a produs în momentul psihologic din 312, în ajunul luptei cu Maxențiu și este interesant că el atribuie victoria obținută ajutorului lui Dumnezeu. Convertirea lui a fost reală și binefăcătoare pentru creștinism.

(Preot prof. dr. Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală*, Vol. 1, Editura IBMBOR, București, 1987, p. 147-150)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului

Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA

Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,

SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN

Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad

Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com

Tipărit la Poudique srl Arad.

ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu

Costul unui abonament este de 50 lei anual.